

Aanvraag Vangnetuitkering Participatiewet over 2019¹

Versie: uitgebreid verzoek

Wat is een vangnetuitkering?

Gemeenten ontvangen op grond van de Participatiewet budget voor bijstandsuitkeringen en loonkostensubsidies. Dit budget wordt ook wel het BUIG-budget genoemd. Gemeenten die een tekort hebben kunnen in aanmerking komen voor een vangnetuitkering. De voorwaarden zijn op hoofdlijnen:

- het tekort is groter dan een bepaalde toegangsdrempel
- het college verklaart maatregelen te hebben getroffen om te komen tot tekortreductie
- het college geeft een toelichting op deze verklaring
- de gemeenteraad stemt in met de verklaring van het college

De vangnetuitkering is gebaseerd op een solidariteitsprincipe tussen gemeenten: de vangnetuitkeringen worden bekostigd uit het macrobudget van twee jaar na het tekortjaar. Deze aanvraag beoogt, naast de gemeenteraad, ook andere gemeenten inzicht te geven dat het college inspanning heeft geleverd om het tekort te reduceren.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Het college kan een vangnetuitkering uitsluitend aanvragen via dit aanvraagformulier, dat is vastgesteld door de minister. Elke aanvraag geldt alleen voor het betreffende tekortjaar. Bij een volgend tekort (boven de risicodrempel) moet dus opnieuw een aanvraag worden ingediend.

Met een ingevuld aanvraagformulier geeft het college de gemeenteraad inzicht in de getroffen maatregelen om het tekort te reduceren. Een belangrijke veronderstelling bij het vangnet is dat gemeenteraad en college regelmatig in gesprek zijn over ontwikkelingen in het bijstandsvolume (bijv. middels kwartaalrapportages). Op dit niveau wordt inhoudelijk gesproken over maatregelen (beleid en uitvoering) om eventuele tekorten te reduceren.

Het college dient het ingevulde aanvraagformulier in bij de onafhankelijke Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. De commissie moet de aanvraag uiterlijk op 15 augustus 2020 hebben ontvangen. De Toetsingscommissie beoordeelt de aanvraag procedureel. Dit betekent dat wordt beoordeeld of het college en de gemeenteraad een aantal processtappen hebben doorlopen: het tekort is groter dan de drempelwaarde; het college heeft in de verklaring toegelicht dat maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en de gemeenteraad heeft ingestemd met de verklaring. De commissie geeft dus geen inhoudelijk oordeel over de aanvraag. Vervolgens adviseert deze commissie de Minister. Deze adviezen worden in beginsel overgenomen.

Aan het eind van het aanvraagformulier is een uitgebreide toelichting per vraag opgenomen voor de ambtelijke ondersteuning van het college.

---

¹ Versie aanvraagformulier d.d. 30 januari 2020

Voor een verdere toelichting op dit formulier wordt verwezen naar de informatie op de website: <https://www.toetsingscommissievp.nl/vangnetuitkering-2019>.

Wat wordt verwacht van gemeenteraadsleden?

Hieronder verklaart het college maatregelen te hebben getroffen om het tekort te reduceren. De gemeenteraad wordt gevraagd om in te stemmen met de verklaring van het college. Met deze instemming bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale analyse inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) maatregelen, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in welke mate (interne en externe) maatregelen beogen bij te dragen aan het (verder) reduceren van het tekort.

Op de website van de VNG is [de brief aan de Raadsleden](#) over de VU 2019 gepubliceerd.

1. Verklaring college bij een uitgebreid verzoek

Dit gedeelte bestaat uit de volgende vier onderdelen:

- A. Analyse van de oorzaken van het tekort
- B. Getroffen *interne en externe* maatregelen om het tekort verder te reduceren
- C. Beoogde effect van de genoemde maatregelen
- D. Ondertekening door het college

A. Analyse van de oorzaken van het tekort

Hieronder beschrijft het college een analyse van de oorzaken van het tekort.

Onze gemeente heeft bij beschikking van 3 oktober 2019 (2019-0000139136) een bedrag van € 8.594.903 gebundelde uitkering PW, IOAW, IOAZ en loonkostensubsidie toegekend gekregen. In 2019 is een tekort ontstaan. Onze gemeente doet daarom een beroep op de Vangnetuitkering Participatiewet voor een bedrag van €351.600.

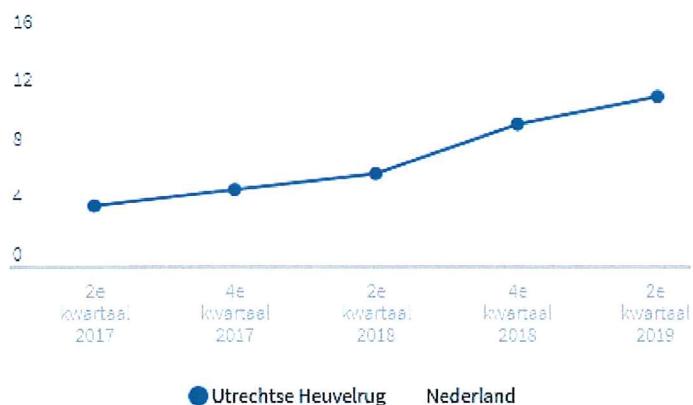
Het tekort is ontstaan ondanks inspanningen die zijn gedaan. De afgelopen jaren zien we een daling in het klantenbestand van het BUIG volume op regionaal niveau (onze gemeente werkt regionaal samen met de gemeenten Bunnik, De Bilt, Wijk bij Duurstede en Zeist). Onze gemeente blijft achter ten opzichte van de regio. In de regio zien we daling, van 8,8% en (1/12/2018, 3022 naar 31-12-2019, 2775 klanten). Bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug zien we een kleine daling van in het klantenbestand (31/12/2018, 687 naar 31/12/2019, 651). Dit is een daling van 5,2%.

Enkele redenen zijn:

Lopende re-integratievoorziening-niet werkend met bijstand (15-74 jaar) loopt op:

Het aantal personen met een lopende re-integratievoorziening,- niet werkend in de bijstand stijgt sneller dan voorgaande jaren (bron: waarstaatjegemeente). Het eerst kwartaal is binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug een stijging te zien. In een half jaar tijd (4de kwartaal 2018 tot 2de kwartaal 2019) zien we een stijging van 1,9%. Waar we juist ook zien dat het landelijk gemiddelde zakt.

Personen met lopende re-integratievoorziening-niet werkend met bijstand (15-74 jaar)

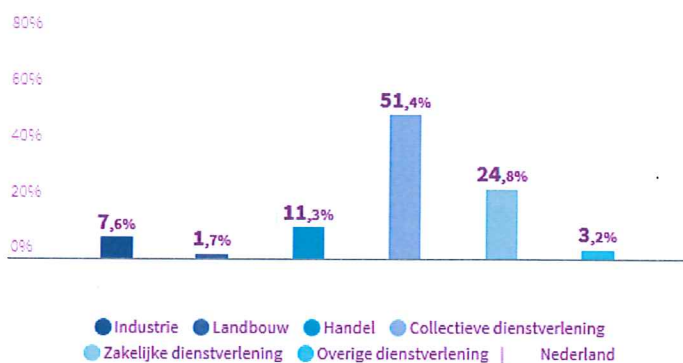
Mismatch tussen de doelgroep en het aanbod:

-De gemiddelde leeftijd in het klantenbestand bij de gemeente Utrechtse Heuvelrug ligt hoog. De gemeente Utrechtse heuvelrug heeft te maken met een relatief grote groep klanten met een leeftijd tussen de 46 jaar en AOW leeftijd. Ondanks inspanningen om deze groep te laten uitstromen is dit nog steeds een uitdaging.

- Ondanks dat er verbeteringen op de arbeidsmarkt zijn, blijkt het beschikbare werkaanbod niet passend bij de doelgroep. Onze gemeente beschikt over een groot aantal banen in de collectieve sector (tabel2) (bron: waarstaatjegemeente.nl), dit zijn over het algemeen banen waarvoor een opleiding genoten moet zijn. De gemeente Utrechtse Heuvelrug biedt in verhouding tot regiogemeenten een groot aantal woonplaatsen aan voor (oude) Wajongers en/of arbeidsongeschikten. Dit zijn veelal mensen met een verstandelijke of fysieke beperking. Zij wonen en leven op terreinen van organisaties als Humanitas en Bartimeus.

De Werkgelegenheid sluit dus niet aan op de doelgroep(en) in het klantenbestand.

Tabel2:

Banen naar sector, gemeente Utrechtse Heuvelrug

-Het resterend klantenbestand bestaat voor een groot gedeelte uit klanten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt. Een groot deel van de (financiële) middelen wordt besteed aan een kleine groep klanten, die al relatief lang in een bijstandssituatie zit. Als gemeente zijn wij actief om deze doelgroep te laten reintegreren. Door de mismatch van vraag en werk en het relatief grote klanten bestand is dit een aanslag op ons BUIG budget.

-Instroom nieuwkomers

Onze gemeente biedt plek voor een groot aantal nieuwkomers, bijvoorbeeld in het AZC (+/-550 plaatsen). De ervaring leert dat deze groep maar mondjesmaat uitstroomt.

B. Getroffen interne en externe maatregelen om het tekort verder te reduceren

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne (B1) en externe maatregelen (B2) zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere tekortreductie. Bij B2 wordt beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe bron heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

B1. Beschrijving getroffen interne maatregelen

De gemeente heeft maatregelen genomen om de uitstroom vanuit de bijstand naar werk te vergroten en de aansluiting met de doelgroep naar beschikbaar werk te verbeteren.

- Project de Verleiding: Met dit project helpt de gemeente Utrechtse Heuvelrug inwoners naar vrijwilligerswerk- als opstap naar betaald werk. Dit project realiseerde in eerdere jaren mooie resultaten. In 2019 zijn in totaal 55 personen in begeleiding genomen. 34 klanten hebben een opwaartse beweging van minimaal één stap gemaakt op de participatieladder, 17 klanten zijn gestart met vrijwilligerswerk en 6 personen zijn gestart met betaald werk. Klanten die uitstromen naar vrijwilligerswerk doen werkervaring op. Zij hebben vervolgens een grotere kans op uitstroom naar betaald werk.
In 2019 is bij het project de Verleiding nog actiever gebruik gemaakt van een participatiecoach, met als doel werkwensen van de klant te vertalen naar arbeid op maat en stappen te maken op de Participatieladder, dat dit heeft gewerkt, zien we terug in de resultaten die hierboven beschreven staan.
- Taalmeter project, mensen met een grote afstand tot de arbeidsmarkt (het granieten bestand) werden actief opgezocht. Zij krijgen hulp in de vorm van scholing naar behoefte. De scholing heeft als doel de zelfredzaamheid en de arbeidsmarktpositie van de deelnemers te verbeteren door middel van het aanleren van beter basisvaardigheden door scholing zodat zij wellicht meer kans maken op een baan. De aandacht gaat voornamelijk uit naar inwoners met Nederlands als eerste taal. Echter, nieuwkomers zijn ook welkom.
- Nieuwkomers worden actief benaderd in het kader van Participatie, zij konden/kunnen taallessen volgen bij het taalhuis in de bibliotheek. Ook zijn er vrijwilligersorganisaties waar nieuwkomers begeleid werden. Taalvaardigheid vergroot de kans op participatie in de maatschappij.

De uitvoering van de Participatiewet is in deze regio uitbesteed aan de Gemeenschappelijke Regeling Regionale Dienst Werk en Inkomen (GR RDWI). De Regionale Sociale Dienst (RSD) is daarvan de uitvoeringsorganisatie. De gemeenschappelijke regeling werkt voor vijf gemeenten (de eerder genoemde gemeenten Bunnik, De Bilt, Wijk bij Duurstede, Zeist en Utrechtse Heuvelrug). De GR voert als interne partij voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug projecten uit om de uitstroom vanuit de bijstand naar werk te bevorderen. In 2019 is ingezet op de verbetering van het poortproces. Daarnaast zijn verschillende projecten gestart.

- Project activering
In het project 'Activering' zijn in de periode van juli tot en met december 2019 meer dan 1.200 klanten gesproken die geen of weinig zicht hebben op werk of participatie, waarvan er 265 in gemeente Utrechtse Heuvelrug wonen. Een paar kenmerken van deze inwoners van gemeente Utrechtse Heuvelrug:
  - 49% is 55 jaar of ouder (ten opzichte van 22,9% van het hele bestand van RDWI)

- 60% heeft vijf jaar of langer een uitkering (ten opzichte van 37,6% van het hele bestand)
Met de meeste van deze klanten is een plan van aanpak gemaakt. De overige klanten hebben naar onze analyse het hoogst haalbare participatieniveau bereikt. Met alle klanten is een nieuw contactmoment gepland over maximaal zes maanden. Een deel van de klanten is actief verwezen naar lokale teams, vrijwilligerswerk, et cetera. We monitoren actief de voortgang daarvan. Het merendeel van de klanten is/was al actief in bijvoorbeeld maatschappelijke activiteiten of (gedeeltelijk) werk.

- Werkroute

RSD en BIGA Groep hebben gezamenlijk het netwerkteam Werkroute ingericht, dat klanten met een indicatie banenafpraak of advies beschut werk begeleidt naar passend werk. We werken daarin nauw samen met onder andere de Pro/VSO-scholen. Eind 2019 hebben zijn in totaal 530 kandidaten uit de gehele regio in beeld, waarvan 141 uit gemeente Utrechtse Heuvelrug. Dat is naar verhouding meer ten opzichte van de andere gemeenten in de regio. Van inwoners van Utrechtse Heuvelrug met een arbeidsbeperking zijn 139 klanten aan het werk: 132 via de banenafpraak en 7 via beschut werk. De klanten die nog niet aan het werk zijn, zijn ofwel in een traject op weg naar werk of zij zijn nog niet in staat om aan het werk te gaan.

B2. Beschrijving getroffen externe maatregelen

Per getroffen maatregel worden de volgende vragen beantwoord:

Naam van de maatregel, gevolgd door de antwoorden op de volgende drie vragen:

1. In 2019 is een verbeterplan 'De RSD maakt stappen' uitgevoerd om verbeteringen door te voeren in bedrijfsvoering en dienstverlening. Eén van de aanleidingen was een extern advies van Baker Tilly. De RSD heeft zich verder gedurende het verbeterproces laten monitoren door Baker Tilly.
  2. Samenwerking tussen RSD en stichting sociale dorpssteams werd verder uitgebreid en geprofessionaliseerd. We werkten eraan de samenwerking tussen de stichting sociale dorpssteams en het multidisciplinair team van de RSD verder te brengen en daarmee de uitstroom van klanten naar werk te bevorderen. Met Humanitas en Stichting schuldhulpmaatje werden inloophuizen gerealiseerd.
  3. Werkroute
RSD en BIGA Groep hebben gezamenlijk het netwerkteam Werkroute ingericht, dat klanten met een indicatie banenafpraak of advies beschut werk begeleidt naar passend werk. Er wordt nauw samengewerkt met onder andere de Pro/VSO-scholen
- a) **Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?**

1. In het verbeterproces in dienstverlening en bedrijfsvoering is het Adviesrapport Baker Tilly, september 2018 gebruik als externe bron.

2. Het multidisciplinaire team van de RSD heeft de samenwerking met Stichting Sociale dorpssteams, verder uitgebreid en geprofessionaliseerd. In 2019 werden samen met Humanitas en Stichting Schuldhulpmaatje inlooplekken gerealiseerd ('grip op geld inloophuizen'), waar inwoners met vragen terecht konden over onder andere participatie (schuldhulpverlening) en welzijn. In deze inloophuizen zijn medewerkers van de RSD en de dorpssteams aanwezig en werd snelle integrale hulp geboden.

3. De BIGA groep en RSD zijn samen opgetrokken en hebben de Pro/VSO-scholen betrokken

b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

1. De externe partij heeft adviezen gegeven over verbeteringen in de bedrijfsvoering en dienstverlening aan klanten. Dit betrof concrete aanbevelingen over onder andere planning & control, inkoop & contractbeheer, personeelsmanagement en informatie & automatisering. De aanbevelingen hebben de organisatie en het beleid input gegeven over de bedrijfsvoering en het gedrag van medewerkers. Wat zijn de succes- (of faal)- factoren voor het behalen van de doelstellingen van de RSD.

2. De consultatie van Stichting Sociale dorpssteams heeft geleid tot inzicht in het belang van integrale en professionele hulpverlening aan inwoners bij werk en inkomen. In de gemeente zijn in 2019 ongeveer 2000 inwoners in (beginnende) financiële nood, 700 inwoners hebben een gerichte hulpvraag. Werk en inkomen zijn belangrijke factoren die invloed kunnen hebben op het welzijn en de participatie van inwoners. Tegelijkertijd worden veel van de inwoners die klant zijn van de RSD belemmerd om te werken door sociaal, fysieke of psychische beperkingen. Voor hen die het moeilijk hebben is (preventieve) hulp op maat geboden. De consultatie deed ons realiseren dat multidisciplinaire preventieve hulpverlening prioriteit heeft om de uitstroom naar werk te bevorderen.

3. De samenwerking met meerdere partijen heeft inzicht gegeven in verbeterde begeleiding voor dat klanten met een indicatie banenafpraak of advies beschut werk begeleidt naar passend werk. Het toepassen van een gestructureerde werkroute heeft gezorgd voor meer toeleiding van klanten en betere samenwerking.

c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

1. De aanbevelingen van de externe partij hebben als input gediend voor het verbeterplan 'De RSD maakt stappen', waarin op een projectmatige wijze is gewerkt aan:

- Het herformuleren en optimaliseren van het dienstverleningsmodel
- Het op orde brengen van de bedrijfsvoering en informatievoorziening
- Kwaliteitstraject
- Het op orde brengen van de governance

Het eerste punt heeft bijvoorbeeld geleid tot het verbeterde poortproces (zie interne maatregelen). Het verbeterproces is eind 2019 afgerond en de voortgang daarvan is tussentijds gemonitord door Baker Tilly.

2. Door integrale samenwerking is het belang van de inloophuizen waar medewerkers van de RSD en Stichting Sociale dorpssteams aanwezig zijn aan de oppervlakte gekomen. In deze inloophuizen zijn medewerkers van de RSD en de dorpssteams aanwezig (zo nodig kan gebruik worden gemaakt van de diensten van Humanitas en Stichting Schuldhulpmaatje) en werd snelle integrale hulp geboden. Door samen te werken konden meer inwoners geholpen worden bij het preventief voorkomen van problemen, in hun participatietraject en in hun welbevinden. De voortzetting van de samenwerking is ook opgenomen in de herijking Sociaal Domein gemeente Utrechtse Heuvelrug, waarmee in 2020 een start is gemaakt.

3. Eind 2019 hebben in totaal 530 kandidaten uit de gehele regio in beeld, waarvan 141 uit gemeente Utrechtse Heuvelrug. Dat is naar verhouding meer ten opzichte van de andere gemeenten in de regio. Van inwoners van Utrechtse Heuvelrug met een arbeidsbeperking zijn 139 klanten aan het werk: 132 via de banenafspraken en 7 via beschermt werk. De klanten die nog niet aan het werk zijn, zijn ofwel in een traject op weg naar werk of zij zijn nog niet in staat om aan het werk te gaan.

C. Beoogd effect van de genoemde maatregelen op de tekortreductie

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de *verdere* tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

De genomen maatregelen hebben effect gehad. Hierboven is benoemd welk effect de maatregelen hebben, we vatten dit hieronder kort samen:

- Project de verleiding: 55 personen in begeleiding genomen. Waarvan 34 klanten een opwaartse beweging van minimaal één stap hebben gemaakt op de participatieladder, 17 klanten zijn gestart met vrijwilligerswerk en 6 personen zijn gestart met betaald werk.

- Start taalmeter project mensen met een grote afstand tot arbeidsmarkt (het granieten bestand) worden actief opgezocht.

- Project activering In het project 'Activering' zijn in 2019, 265 klanten uit Utrechtse Heuvelrug gesproken en is een plan van aanpak gemaakt. Een deel van de klanten is actief begeleid en/of verwezen naar vrijwilligerswerk of werk. In 2020 worden de klanten gemonitord door middel van contactmomenten.

-Verbeterd poortproces

Met het verbeterde poortproces wordt beoogd om sneller een diagnose te kunnen stellen en klanten direct naar werk te verwijzen of begeleiden wanneer dat mogelijk is. Wanneer er meer ondersteuning nodig is, wordt er een persoonlijk plan van aanpak opgesteld.

-Samenwerking Stichting Sociale Dorpsteams

Inventarisatie in de gemeente Utrechtse Heuvelrug van inwoners met financiële noden. 2000 inwoners in beeld met financiële problemen, 700 inwoners met gerichte hulpvraag. De samenwerking is uitgebreid en geprofessionaliseerd. We werkten eraan de samenwerking tussen de stichting sociale dorpsteams en het multidisciplinair team van de RSD verder te brengen en daarmee de uitstroom van klanten naar werk te bevorderen.

- Werkroute: Eind 2019 hebben we in totaal 141 kandidaten uit gemeente Utrechtse Heuvelrug in beeld. Deze klanten zijn gedeeltelijk aan het werk of hebben een traject richting werk.

Onze gemeente maakt sinds 2012 gebruik van de Vangnetregeling (of voorgangers daarvan). Structureel worden door het Rijk te weinig middelen aan onze gemeente beschikbaar gesteld om inwoners in de bijstand te kunnen begeleiden naar werk.

D. Ondertekening

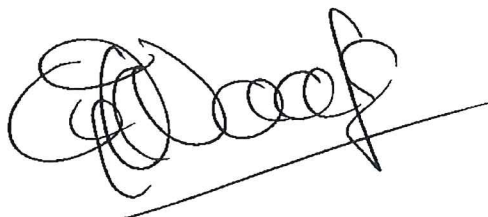
Een verzoek tot vangnetuitkering dient door het college van burgemeester en wethouders te worden ingediend, ook indien de uitvoering van de Participatiewet aan een samenwerkingsverband is overgedragen (meer informatie hierover in de toelichting onderaan het formulier). De ondertekening geschiedt door burgemeester en secretaris.

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Utrechtse Heuvelrug verklaart dat het voor 15 augustus 2020 de genoemde interne en externe maatregelen heeft getroffen om te komen tot verdere tekortreductie.

Datum: _2 juni 2020

de secretaris,

de burgemeester,

drs. M.J.T.H. Havekes

G.F. Naafs

2. Instemming gemeenteraad

In artikel art. 10, eerste lid, onderdeel d, BPw staat dat de verklaring van het college de instemming van de gemeenteraad moet hebben. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de oorzaken van het tekort, de getroffen interne en externe maatregelen, het beoogde effect van deze maatregelen en de bijdrage die deze samen leveren om het tekort verder te reduceren.

De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft uitgesproken. Het is geen vereiste dat de gemeenteraad het eens is met de getroffen maatregelen.

De ondertekening geschiedt door voorzitter en griffier. De gemeenteraad dient uiterlijk voor het moment van indiening van het verzoek haar instemming te hebben gegeven, uiterlijk 15 augustus 2020.

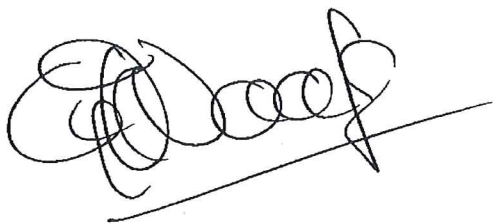
De gemeenteraad van de gemeente Utrechtse Heuvelrug stemt in met de onder 1. afgegeven verklaring door het college van deze gemeente.

Ondertekening in dit formulier is een vereiste. Het is niet toegestaan om ter vervanging van onderstaande handtekeningen het gemeenteraadbesluit in te voegen of mee te sturen.

Datum: 2 juni 2020

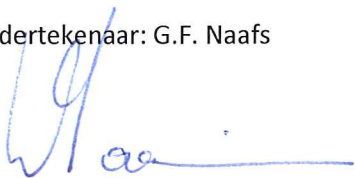
Ondertekening

De voorzitter,

A handwritten signature in black ink, appearing to be 'G.F. Naafs', written over a horizontal line.

Naam van de ondertekenaar: G.F. Naafs

De griffier,

A handwritten signature in blue ink, appearing to be 'Walter Hoochmeester', written over a horizontal line.

Naam van de ondertekenaar:

WALTER HOOCHMEESTER

Toelichting op het aanvraagformulier bij het uitgebreide verzoek voor de ambtelijke ondersteuning van het college

Voor de juistheid en de beoordeling van de aanvraag is het niet toegestaan dat u het format van de pagina's aanpast.

Hoe verloopt de aanvraagprocedure?

Een verzoek om een vangnetuitkering over 2019 dient uiterlijk op 15 augustus 2020 te zijn ontvangen door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet. Omdat sprake is van een fatale termijn worden verzoeken die na 15 augustus 2020 door de Toetsingscommissie vangnet Participatiewet worden ontvangen, niet in behandeling genomen. Het college dient het verzoek digitaal door middel van het webformulier op www.toetsingscommissievp.nl in te dienen. Na de aangegeven datum is dit webformulier niet meer beschikbaar.

U vindt onderaan dit formulier meer achtergrondinformatie over de aanvraagprocedure, de wet- en regelgeving, de relatie met jaarcijfers (SiSa verantwoording) en de ondersteuning vanuit Divosa. Op de website www.toetsingscommissievp.nl kunt u meer informatie vinden over de aanvraagprocedure en de deadline voor het indienen van een complete aanvraag.

Waarom zijn er twee versies van dit formulier?

Van dit formulier bestaan twee versies: 'basisverzoek' en 'uitgebreid verzoek'. De versie die u moet gebruiken is afhankelijk van het volgende:

- indien uw gemeente zowel over 2017 als over 2018 geen vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'basisverzoek'.
- indien uw gemeente over 2017 en/of over 2018 wel een vangnetuitkering is verleend, gebruikt u de versie 'uitgebreid verzoek'.

De verklaring van het college verschilt tussen een 'basisverzoek' en een 'uitgebreid verzoek'.

Hoe is het aanvraagformulier opgebouwd?

De vangnetaanvraag bestaat uit twee gedeelten:

1. De verklaring van het college en de toelichting op de verklaring
2. De instemming van de gemeenteraad

Onderdeel 1 bestaat uit vier onderdelen: A, B, C en D. Het gaat om de verklaring van het college (onderdeel D) en een toelichting van het college op deze verklaring. Deze toelichting gebeurt aan de hand van drie vragen (onderdelen A, B en C). Na iedere vraag kunt u het antwoord invoegen. U kunt

eventueel tabellen of grafieken invoegen. U kunt aangegeven op welke brondocumenten, die eventueel in de gemeenteraad zijn besproken, de aanvraag is gebaseerd. U kunt geen bijlagen toevoegen aan deze aanvraag. Hieronder wordt per vraag aangegeven wat verwacht wordt van de beantwoording.

Daarna dient in onderdeel 2 de gemeenteraad te tekenen voor haar instemming met de verklaring van het college. Dit mag niet worden vervangen door het in- of toevoegen van een gemeenteraadbesluit.

Hoe uitgebreid moet het aanvraagformulier worden ingevuld en is hier een extern bureau bij nodig?

Het uitgangspunt van de aanvraag van de vangnetuitkering is dat elke gemeente – ongeacht het aantal inwoners – zelfstandig de aanvraag moet kunnen voorbereiden en indienen. Dat houdt in dat alleen het opstellen van de aanvraag geen reden is om een extern bureau te betrekken. Daarbij wordt benadrukt dat het aan het lokale bestuur is hoe uitgebreid de vragen in het aanvraagformulier worden beantwoord, mits deze vragen duidelijk worden beantwoord. De beantwoording van de vragen in het aanvraagformulier is verplicht. Dat geldt niet voor de suggesties in de onderstaande toelichting. Op de pagina ‘beoordeling en advisering’ over de VU 2019 wordt een en ander eveneens toegelicht.

Toelichting per vraag

Het college van de tekortgemeente verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen en geeft daarop een toelichting door het invullen van de onderdelen A, B en C. Alle vragen moeten worden beantwoord. Hieronder staat een toelichting bij vraag A, B en C. Hieronder staan suggesties bij vraag A, B en C. Bij D volgt ondertekening door het college van de gemeente. Alle onderdelen moeten worden ingevuld.

Onderdeel A

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt een analyse van de oorzaken van het tekort beschreven. Onder een analyse van de oorzaken van het tekort wordt verstaan: ‘de ontwikkeling van de uitgaven en de oorzaken daarvan.’

Suggesties bij de beantwoording van A

- Kunt u de omvang van het tekort betrekken bij uw analyse?
- Kunt u aangeven op welke moment het college heeft gesignaleerd dat opnieuw een tekort zou ontstaan?
- Wilt u in uw analyse van de oorzaken de nadruk leggen op factoren die door het college kunnen worden beïnvloed? De analyse betreft dus vooral de ontwikkelingen in de uitgaven van de gemeente.

- U kunt hierbij ook gebruik maken van de rekentool verdeelmodel bijstandsbudgetten 2018² en/of de Benchmark van Divosa³.
- U kunt in de analyse ook beschrijven wat het effect is van getroffen maatregelen in voorgaande jaren.

Onderdeel B

Inleiding

Indien uw gemeente over 2017 en/of 2018 een vangnetuitkering is verleend, is sprake van een aanhoudend tekort. Indien het college ook over 2019 aanspraak wenst te maken op een vangnetuitkering dient het college te verklaren dat *interne en externe* maatregelen zijn genomen om tot verdere tekortreductie te komen.

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt beschreven welke (aanvullende) interne en externe maatregelen zijn getroffen om een bijdrage te leveren aan de verdere reductie van het tekort.

Onderdeel B bestaat uit 2 vragen:

- B1. Beschrijf de getroffen interne maatregelen onder B1.
Onder interne maatregelen worden alle getroffen maatregelen verstaan die niet tot stand zijn gekomen door externe consultatie, maar door de gemeente zelf.
- B2. Beschrijf de getroffen externe maatregelen, waarbij ook wordt beschreven hoe de consultatie van de externe partij of externe 'schriftelijke' informatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen.

Hieronder staat toegelicht wat wordt bedoeld met 'getroffen externe maatregelen'.

Wat wordt verwacht van de beschrijving van de getroffen externe maatregelen?

Van het college wordt verwacht duidelijk te beschrijven hoe externe consultatie heeft plaatsgevonden en hoe deze consultatie heeft geleid tot de getroffen externe maatregelen. Omschrijf hoe een externe maatregel tot stand is gekomen. Hieruit moet blijken dat het college actief externe consultatie heeft verricht om te komen tot deze externe maatregel en hoe dit heeft geleid tot het treffen van de externe maatregel(en) voorafgaand aan het moment van indiening door het college.

Beschrijving getroffen externe maatregelen

Per getroffen maatregel dienen de volgende vragen te worden beantwoord:

Naam van de maatregel, gevolgd door de antwoorden op de volgende drie vragen:

² <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2018/10/25/rekentool-verdeelmodel-bijstandsbudgetten-2019>

³ www.divosa.nl/diensten/divosa-benchmark

- a) Wat is (zijn) de externe bron(nen) (partij of 'schriftelijke' informatie) voor deze maatregel geweest?
- b) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?
- c) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?

Alle drie de vragen dienen te zijn beschreven, zodat een duidelijk inzicht wordt geboden dat hier sprake is van 'externe maatregel(en)'.

Een voorbeeld van een duidelijke beschrijving is:

Maatregel 1. Bevorderen ondernemerschap

- A) De externe bronnen voor deze maatregel zijn geweest:
  - a. Een rapport van Radar Advies: Werkzame bestanddelen van parttime ondernemen, dec 2016
  - b. Achterbanraadpleging ZZP Nederland, mei 2018
  - c. Divosa, innoveren van het BBZ, november 2018
- B) Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe bron?
Het inzicht dat investeren in begeleiding van en naar zelfstandig ondernemerschap bijdraagt aan het verkleinen van het bijstandstekort.
- C) Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze consultatie?
De maatregel die getroffen is om meer capaciteit beschikbaar te stellen. Hiermee kunnen meer bijstandsgerechtigden naar zelfstandige ondernemerschap worden begeleid en wordt tevens vroegtijdige beëindiging van zelfstandig ondernemerschap zoveel mogelijk voorkomen.

Toelichting op de drie vragen.

1. Wat wordt verstaan onder een externe bron(nen): externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

Een externe partij is een persoon of organisatie buiten de grenzen van de gemeente.

- o Een veelgestelde vraag is of in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) de consultatie als extern wordt aangemerkt. Het antwoord hierop is, dat in geval van een gemeenschappelijke regeling (ISD of RSD) er sprake is van een gemeenschappelijk beleid en uitvoering voor alle aangesloten gemeenten. Dat betekent dat consultatie van gemeenten die onderdeel uitmaken van een gemeenschappelijke regeling niet als extern wordt gezien.
- o Dit ligt anders voor een SW-bedrijf omdat hier ook sprake kan zijn van privatisering, waardoor verantwoordelijkheden en bevoegdheden anders kunnen worden belegd. Om die reden wordt consultatie van het SW-bedrijf wel gezien als externe consultatie.
- o Onder externe 'schriftelijke' informatie wordt alle informatie verstaan die vastgelegd is in een document of een digitale drager (website, bestand etc.) en voortkomt uit een bron

buiten de grenzen van de eigen gemeente respectievelijk ISD of RSD. Deze externe informatie dient dan wel ook informatie te bevatten over de effectiviteit en de aanpak van deze maatregel. Anders is raadpleging van de partij van wie de informatie komt noodzakelijk.

2. *Wat heeft de externe consultatie opgeleverd?*

Welk inzicht bij de gemeente is gekregen door die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?

Hier wordt beschreven welk inzicht door consultatie van die externe partij of externe 'schriftelijke' informatie is gekregen bij de gemeente, dat geleid heeft tot het treffen van de externe maatregel?

o *Wat wordt verstaan onder consultatie van een externe partij of externe 'schriftelijke' informatie?*

Onder consultatie wordt verstaan het raadplegen van een externe bron (partij of 'schriftelijke' informatie) buiten de gemeente respectievelijk ISD of RSD. Dat kan het raadplegen van een externe partij zijn, maar het kan ook het raadplegen van externe 'schriftelijke' informatie zijn, mits deze ook informatie over de toepasbaarheid (effectiviteit, uitvoerbaarheid en aanpak etc.) omvat, anders is het inwinnen van advies bij de betreffende gemeente noodzakelijk.

Voorbeelden van externe consultatie zijn onder andere:

- *gebruik maken van goed werkende maatregelen van andere gemeenten;*
- *gebruik maken van beleidsplannen e.d. van gemeenten en op basis daarvan inwinnen van advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effectiviteit etc.);*
- *inwinnen van advies bij andere gemeenten;*
- *gebruik maken van een kennisgroep of leercirkel, bijeenkomst van Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van benchmarking Divosa;*
- *gebruik maken van de signalen op basis van de SEO-tool;*
- *gebruik maken van de publicatie van aanvragen van eerdere jaren en de betreffende tools op de website van de toetsingscommissie en op basis daarvan inwinnen van een advies over deze maatregelen (zoals werkwijze, uitvoering en effectiviteit etc.);*
- *advies van een extern adviesbureau voor het nemen van extra maatregelen;*
- *onder voorwaarden kunnen samenwerking met en uitvoering door een externe partij ook onder externe consultatie vallen. Dat is alleen het geval indien de consultatie duidelijk is beschreven en deze vervolgens leidt tot een maatregel, zie ook onder punt 3 externe maatregel.*

Het inschakelen van een externe voor het opstellen van de aanvraag, is géén externe maatregel.

In geval van consultatie van een groep van externen, bijvoorbeeld bij het voorleggen van een beleidsplan, volstaat het aangeven van de betrokken externen en de uit deze

groepsconsultatie opgedane inzichten en tot welke (groep van) maatregelen dit heeft geleid.

3. *Welke externe maatregel is getroffen naar aanleiding van de conclusie(s) uit deze 'consultatie'?*
Dit is een beschrijving van een getroffen externe maatregel.

Hierna volgen nog enkele toelichtingen over de externe maatregel (n.a.v. veelgestelde vragen):

- Wat wordt verstaan onder een *maatregel*?
  - Onder een maatregel wordt verstaan: een besluit over hoe iets wordt opgelost of veranderd.
- Met 'externe' maatregel wordt bedoeld: een maatregel die is getroffen naar aanleiding van externe consultatie.
Onder voorwaarden gelden de volgende externe maatregelen ook:
  - Het samenwerken met een externe partij voldoet als 'externe maatregel' mits binnen deze samenwerking consultatie heeft plaatsgevonden. Beschrijf duidelijk op welke wijze de consultatie in deze samenwerking heeft geleid tot de getroffen maatregel.
  - Het uitvoeren van een maatregel door een externe partij voldoet pas als 'externe maatregel' indien deze maatregel is getroffen naar aanleiding van consultatie van een externe partij (dat kan de uitvoerende partij zijn). Indien maatregelen met een duidelijk herkenbare inbreng van externen (dus personen of organisaties buiten de eigen gemeente) tot stand komen, worden ze als extern aangemerkt.
- Wat wordt verstaan onder een *getroffen* externe maatregel.
  - Dit is een externe maatregel die voor het tijdstip van indiening van de aanvraag door het college, de gemandateerde directeur en/of de wethouder is getroffen.
  - Onder het treffen van een maatregel wordt verstaan dat het besluit is genomen en waarvan de uitvoering in gang is gezet.
- *Moet het steeds een nieuwe (aanvullende) maatregel zijn?*
Van het college wordt verwacht om te analyseren wat de oorzaken zijn van het tekort, wat hieraan inmiddels is gedaan en wat hiervan de effecten per jaar zijn. En vervolgens of, in dat licht, al dan niet nodig is om tot extra maatregelen te komen ten einde het tekort verder te reduceren.
Die afweging is aan het lokaal bestuur. Het college dient wel de gemeenteraad inzicht te verschaffen over deze afweging. Deze afweging dient dan ook in dit onderdeel te worden beschreven.
In alle gevallen dient het college externe maatregelen te nemen. Dat kunnen ook, afhankelijk van de hiervoor genoemde afweging, bestaande maatregelen zijn, die in hun effect meerjarig doorlopen. Om die reden staat "aanvullende" tussen haakjes.
- *Hoeveel getroffen externe maatregelen zijn vereist?*
Het is aan het lokaal bestuur om te bepalen hoeveel maatregelen moeten worden getroffen om het tekort verder te reduceren. Dat houdt in dat de toetsingscommissie nagaat of één dan wel meerdere externe maatregel zijn getroffen. Het is aan het college en de gemeenteraad om na te gaan of en te beschrijven dat de getroffen maatregelen tezamen het tekort verder reduceren (zie onderdeel effecten).

Suggesties bij de beantwoording van B

- U kunt waar mogelijk en voor zover relevant de relatie tussen oorzaken en maatregelen aangeven.
- U kunt bij de getroffen maatregelen aangeven welke overwegingen hebben geleid tot het treffen van deze maatregelen en welke bronnen bij die afwegingen zijn gebruikt.
- U kunt bij het antwoord aangeven of gebruik gemaakt is van de volgende tool(s):
  - de [rekentool SEO](#)
  - de benchmark Divosa
  - de tool “informatie over eerdere aanvragen”, te vinden via de gelijknamige pagina [“Informatie over eerdere aanvragen”](#). Met deze tool kunnen aan de hand van kenmerken van gemeenten (grootteklasse, omvang tekort en arbeidsmarktregio) vergelijkbare gemeenten worden gevonden, waarbij direct zichtbaar wordt welke maatregelen deze gemeenten hebben getroffen. Dit kan nuttig zijn bij het oriënteren op de externe maatregelen.
- U kunt in uw antwoord verwijzen naar eerder genomen maatregelen. Indien mogelijk kunt u de effecten van eerder genomen maatregelen betrekken bij de maatregelen die u nu treft.
- U kunt in uw antwoord bij voorkeur onderscheid maken tussen eerder getroffen maatregelen (voorafgaande jaren) en nieuwe (nog te treffen, lopende het jaar tot indiening).
- U kunt hierbij ook de maatregelen aangeven die in het kader van de aanpak van uw arbeidsmarktregio worden gedaan en waaraan uw gemeente een extra bijdrage levert. In het geval van externe maatregelen dient ook sprake te zijn van externe consultatie.
- U kunt bij het noemen van de maatregelen ook de samenhang met andere maatregelen of effecten in het sociale domein benoemen.

Onderdeel C

In dit onderdeel van de verklaring van het college wordt het beoogde effect beschreven van de genoemde (aanvullende) interne en externe maatregelen, die een bijdrage leveren aan de verdere tekortreductie. Het gaat hierbij om een inschatting van het beoogde effect.

Er zijn meerdere factoren die een invloed hebben op de ontwikkeling van het tekort. Om die reden wordt gesproken van een *bijdrage aan* de reductie van het tekort.

In de regelgeving staat dat het college verklaart dat het interne en externe maatregelen heeft getroffen om tot verdere tekortreductie te komen. Het tekort verder reduceren betekent dat het college inzichtelijk maakt dat het maatregelen heeft getroffen waarmee het college beoogt/verwacht dat deze

bijdragen aan het verder reduceren van het tekort ten opzichte van voorgaande jaren, Verder reduceren kan ook worden geïnterpreteerd als maatregelen die een reducerend effect hebben op de stijging van de uitgaven. Dus wordt hier verwacht om inzichtelijk te maken dat maatregelen zijn getroffen waarmee het college verwacht/beoogt de eerdere bijdrage aan de neerwaartse trend te vervolgen.

De toetsingscommissie geeft geen oordeel over de mate van effectiviteit van de maatregelen en geeft ook geen oordeel over de mate van tekortreductie. De commissie beoordeelt of een antwoord wordt gegeven op de hoofdvraag.

Het college dient de gemeenteraad inzicht te verschaffen dat met alle getroffen maatregelen te samen sprake is van een extra (optimale) inspanning om het tekort te reduceren. Het verklaren en dit inzichtelijk maken is voldoende.

Hierop wordt niet inhoudelijk, maar slechts procedureel getoetst (wordt dit door de verklaring van het college e.e.a. voldoende inzichtelijk aan de gemeenteraad). De commissie beoordeelt of de beoogde stappen worden beschreven.

Suggesties bij de beantwoording van C

- Geef inzicht in de redenering op basis waarvan het college verwacht dat het tekort verder reduceert met de onder B genoemde maatregelen.
- U kunt een inschatting van het beoogde effect kwantitatief uitdrukken en als dat niet mogelijk is kunt u het beoogde effect kwalitatief uitdrukken. Onder kwantificering wordt verstaan: de beoogde opbrengst in minder uitkeringen respectievelijk in het beoogde besparingsbedrag.
- U kunt de beoogde effecten presenteren per maatregel of als dat niet mogelijk is voor meerdere maatregelen gezamenlijk.
- U hoeft geen onderscheid te maken tussen beoogd effect van interne maatregelen en beoogd effect van externe maatregelen.
- U kunt aangeven op welke wijze het college de effecten van de maatregelen monitort.

Achtergrondinformatie bij dit formulier

Wet- en regelgeving

In het BPw is geregeld dat het college alleen via een door de minister van SZW beschikbaar gesteld aanvraagformulier een verzoek tot een vangnetuitkering kan indienen, als bedoeld in artikel 74 van de Participatiewet. De verklaring van het college voor een basisverzoek kunt u vinden in het BPw, artikel 10, eerste lid, onder d. De verklaring van het college voor een uitgebreid verzoek kunt u vinden in het BPw artikel 10, eerste lid, onder d, jo. artikel 10, tweede lid. In het BPw staat dat de verklaring van het college een toelichting omvat zoals gevraagd in het modelaanvraagformulier (BPw, artikel 10, onderdeel e).

Aanvraagprocedure

De toekenning van een vangnetuitkering gebeurt uitsluitend op verzoek van het college van burgemeester en wethouders van de tekortgemeente en nadat is vastgesteld dat aan alle geldende eisen wordt voldaan. Blijkens artikel 8c, eerste lid, van de Participatiewet, kan het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering niet worden overgedragen aan het bestuur van een openbaar lichaam op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Bij het indienen van een verzoek tot vangnetuitkering moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om tot tekortreductie te komen. Verdere toelichting op de aanvraagprocedure en de vangnetuitkering 2019 kunt u vinden op: www.toetsingscommissievp.nl

Via het aanvraagformulier hoeft het college geen informatie te verstrekken over de jaarcijfers (toegekend budget, de netto uitkeringslasten en de door de accountant gerapporteerde foute of onzekere bestedingen), aangezien het ministerie –mede op basis van de SiSa-verantwoording- al over deze gegevens beschikt en zij de toetsingscommissie daarover zal informeren.

Ondersteuning Divosa

Divosa, de vereniging van leidinggevendenden in het Sociaal Domein, zal periodiek bijeenkomsten organiseren waarbij wordt ingegaan op de vangnetuitkering. Daarnaast wordt de Benchmark door Divosa ondersteund en heeft Divosa een factsheet maatregelen uitgegeven.

Ook heeft Divosa bijgedragen aan het beschikbaar komen van een tool waarin de aanvragen van de afgelopen drie jaar zijn verwerkt. De tool en aanvragen worden per VU-jaar op de website van de Toetsingscommissie gepubliceerd. Zie hiervoor de rubriek: informatie over eerdere aanvragen.